

Eksamen LAT1401: Cæsars *De bello Gallico*

Høstsemesteret 2022

19. oktober, kl. 09:00 (4 timer)

Silurveien 2, Sal 3B

OBS: Alle spørsmål skal besvares!

1. Oversettelse

Oversett følgende avsnitt fra *De bello Gallico* (1.13) til norsk (eller svensk, dansk eller engelsk)

Kontekst: Caesar har akkurat slått Helvetiernes baktropp ved elven Arar. Denne besto av tigurinerne som tidligere hadde drept den romerske konsulen L. Cassius Longus i 107 f.Kr. i den såkalte «bellum Cassianum».

Hoc proelio facto, reliquas copias Helvetiorum ut consequi posset, pontem in Arare faciendum curat atque ita exercitum traducit. Helvetii repentino eius adventu commoti, cum id quod ipsi diebus XX aegerrime confecerant, ut flumen transirent, illum uno die fecisse intellexerent, legatos ad eum mittunt; cuius legationis Divico princeps fuit, qui bello Cassiano dux Helvetiorum fuerat. Is cum Caesare egit: si pacem populus Romanus cum Helvetiis faceret, in eam partem ituros atque ibi futuros Helvetios ubi eos Caesar constituisset atque esse voluisset; sin bello perseveraret, reminisceretur et veteris incommodi populi Romani et pristinae virtutis Helvetiorum. Quod improvise unum pagum adortus esset, cum ei qui flumen transissent suis auxilium ferre non possent, ne ob eam rem aut suae magnopere virtuti tribueret aut ipsos despiceret.

2. Språklig kommentar (du trenger ikke å oversette)

(1) Apud Helvetios longe nobilissimus fuit et **ditissimus** Orgetorix. (2) **Is**, M. Messalla et M. Pupio Pisone **consulibus**, **regni cupiditate** inductus coniurationem nobilitatis fecit, et **civitati** persuasit ut de finibus suis cum **omnibus** copiis exirent: (3) perfacile **esse**, cum virtute omnibus praestarent, totius Galliae imperio potiri. (4) Id hoc facilius eis persuasit, **quod** undique loci natura Helvetii continentur: (5) una ex parte flumine Rheno latissimo atque altissimo, qui agrum Helvetium a Germanis **dividit**; altera ex parte monte Iura altissimo, qui est **inter** Sequanos et Helvetios; **tertia** lacu Lemanno et flumine Rhodano, **qui** provinciam nostram ab Helvetiis dividit. (6) His rebus fiebat ut et minus late **vagarentur** et **minus** facile finitimis bellum inferre **possent**: (7) qua ex parte homines **bellandi** cupidi magno **dolore** adfliciebantur.

- a. Gi en språklig kommentar til de uthevede ordene i avsnittet ovenfor.

Eksempel:

nobilissimus: superlativ nominativ hankjønn entall av *nobilis*, brukt som adjektiv med *Orgetorix*.

fuit: tredje person entall indikativ perfektum av *esse*, brukt som hovedverb (finit verbal) i setningen.

- b. Gjør om *perfacile esse*, ... *imperio potiri* (3) til direkte tale.
c. Foreslå en alternativ formulering til *homines bellandi cupidi* (7).

3. Tekstforståelse (du trenger ikke å oversette)

Post eius mortem nihilo minus Helvetii id, quod constituerant, facere conantur, ut e finibus suis exeant. Ubi iam se ad eam rem paratos esse arbitrati sunt, oppida sua omnia, numero ad duodecim, vicos ad quadringentos, reliqua privata aedificia incendunt; frumentum omne, praeterquam quod secum portaturi erant, comburunt, ut

domum reditionis spe sublata paratiores ad omnia pericula subeunda essent; triumphum molita cibaria sibi quemque domo efferre iubent.

- a. Hva skjer i passasjen gjengitt ovenfor? Gjenfortell med egne ord.
- b. Plassér passasjen i *De bello Gallico* og gjengi den overordnede handlingen i verket.